

DANUBIUS UNIVERSITY
FACULTY OF SOCIAL STUDIES

The abstracts of scientifically-methodological works
by the results of international scientific and pedagogical internship

**«PEDAGOGICAL EDUCATION IN MODERN UNIVERSITY –
PROJECT-BASED APPROACH TO THE WORK
ORGANIZATION ACCORDING TO THE GUIDELINES
OF THE EUROPEAN QUALIFICATIONS FRAMEWORK
(EXPERIENCE OF DANUBIUS UNIVERSITY)»**

March 22-24, 2017

Sladkovicovo, Slovak Republic, 2017

CONTENTS

The abstracts of scientifically-methodological works
by the results of international scientific and pedagogical internship

**«PEDAGOGICAL EDUCATION IN MODERN UNIVERSITY –
PROJECT-BASED APPROACH TO THE WORK
ORGANIZATION ACCORDING TO THE GUIDELINES
OF THE EUROPEAN QUALIFICATIONS FRAMEWORK
(EXPERIENCE OF DANUBIUS UNIVERSITY)»**

March 22-24, 2017

Sladkovicovo, Slovak Republic

«Pedagogical education in modern university – project-based approach to the work organization according to the guidelines of the European Qualifications Framework (experience of Danubius University)» : the abstracts of scientifically-methodological works by the results of international scientific and pedagogical internship, which was organized by Danubius University for scientists of Ukrainian universities on March 22–24, 2017 in Sladkovicovo, Slovak Republic.

Перспективні шляхи використання зарубіжного передового педагогічного досвіду у підготовці майбутніх учителів фізичної культури України Атамасть О. А.	6
Сучасні підходи до реформування системи професійної підготовки вчителя Бабакіна О. О.	9
Інституалізація гендерного підходу у систему вищої освіти України: європейський вимір Байдюк Н. В.	12
Формування сучасного світогляду педагога на прикладі шкіл Канади Барабаш О. В.	15
Системний підхід до професійної підготовки вчителя Боляс С. Б.	17
Теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування професійної готовності до роботи в екстремальних умовах у майбутніх працівників органів внутрішніх справ України Білоус Т. Л.	20
Психологічний аспект формування здоров'я зберіганочої компетентності студентів ВНЗ Вишар Є. В.	24
Підготовка викладачів ВНЗ до формування професійної мобільності майбутніх фахівців аграрної сфери Герасимова І. Г.	27
Освітнє середовище університету як умова особистісного і професійного розвитку суб'єктів освітнього процесу Гнездилова К. М.	31
Інтерактивний курс української фонетики в розрізі інноваційних освітніх технологій Гороф'янюк І. В.	35
Лінгводидактичний інструментарій сучасного позакласного заняття з української мови у процесі профільного навчання Діденко Н. М.	38
Впровадження інноваційних мультимедійних технологій у практику вищої школи Зобенько Н. А.	42

звикають до різних форм роботи; ця система є більш об'єктивною і дає можливість зменшити суб'єктивний фактор при оцінюванні.

Література:

1. Годкевич Л. Інтерактивні технології / Л. Годкевич // Завуч. – 2004. – № 6(192). – С 9–12.
2. Костюк А. В., Гороф'янюк І. В. Сучасна українська літературна мова. Інтерактивний курс фонетики : [навчальний посібник] / А. В. Костюк, І. В. Гороф'янюк. – Вінниця : ПП Балок І.Б., 2011. – 280 с.
3. Пометун О., Пироженко О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : [науково-методичний посібник] / За заг. ред. О. І. Пометун. – К. : «Вид-во А.С.К.», 2004. – 192 с.

ЛІНГВОДИДАКТИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ СУЧАСНОГО ПОЗАКЛАСНОГО ЗАНЯТТЯ З УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Діденко Н. М.

кандидат педагогічних наук, викладач циклової комісії
з видавничої справи, культури та української філології

Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна

Ефективність проведення сучасних позакласних занять з українською мовою залежить від правильного вибору, планування та реалізації лінгводидактичного інструментарію, що є невід'ємною частиною моделі позакласного заняття.

Лінгводидактичним інструментарієм навчально-виховного процесу на позакласному занятті, як і на уроці, є визначена і сконструйована система форм, методів, прийомів та засобів навчання, що визначається змістом, метою та цілями уроку, знаходиться у постійному взаємозв'язку і взаємодії, спрямовується та впроваджується задля досягнення наперед запланованого результату [4].

Виникає потреба розглянути питання моделі сучасного позакласного заняття у процесі профільного навчання, функціонування форм, методів, прийомів та засобів навчання під час проведення позакласних занять.

Оскільки позакласне заняття з українською мовою є невід'ємною частиною уроку, при розроблення лінгводидактичного інструментарію враховуємо теоретико-методичні положення, ідеї методики навчання української мови, висвітлені у працях лінгводидактів (О. Біляєв, Н. Голуб,

Р. Дружененко, О. Горошкіна, С. Караман, О. Караман, О. Кучерук, Л. Мамчур, В. Мельничайко, С. Омельчук, К. Пліско, М. Пентлюк, Г. Симоненко та ін.).

Ми беремо до уваги виділені науковцями принципи навчання й організації позакласної роботи, ефективність яких безперечна під час організації позакласної роботи у профільніх класах, і вважаємо за необхідне уточнити функцію деяких з них: індивідуалізації навчання, наукової грунтовності, наочності, систематичності й послідовності, доступності, міцності й зв'язку теорії з практикою, емоційності, міжпредметних зв'язків, вибірковості, комунікативності, демократизації й гуманізації, виховання та ін.

Узагальнення сформульованих у наукових студіях позицій українських лінгводидактів [4; 5; 8; 12 та ін.] дає змогу дійти таких висновків: усі принципи позакласної роботи знаходяться у взаємозв'язку, доповнюють одне одного і становлять цілісну систему принципів позакласної роботи з українською мовою у профільній школі; суть взаємозв'язку і взаємозумовленості полягає в цілеспрямованому, послідовному і систематичному впливі на формування мовної особистості, підвищенні мотивації, визначенням орієнтацій учнів на майбутню професію; успішна реалізація принципів позакласної роботи залежить від правильної організації змісту позакласної роботи, вибору адекватних її меті форм, методів і засобів.

Опрацювання наукових джерел [4; 6; 7; 10; 12; та ін.] у ретроспекції засвідчує, що в педагогічній науці обґрунтовано систему поділу форм позакласної роботи за кількісним складом її учасників, частотою проведення, способомreprезентації мовного матеріалу.

За кількісним складом виокремлюють індивідуальні, групові й масові форми позакласної роботи (Г. Аркушин, Г. Грибан, Г. Передрій та ін.). Науковці вважають індивідуальні форми позакласної роботи найефективнішими, оскільки вони дають змогу розкрити особистість учня, сприяти його розвитку.

До найпоширеніших групових форм позакласної роботи науковці (А. Гамалій, Л. Григорян, В. Мельничайко, Г. Передрій, М. Ушаков, А. Текучов та ін.) відносять гуртки рідної мови.

Масові форми, на думку сучасних методистів, є найважливішою формою позакласної діяльності. До масових форм зараховують дні і тижні української мови, олімпіади, фестивалі, свята, конференції, зустрічі, конкурси, вікторини, бесіди. До їх проведення періодично залучають значну кількість учнів. [8, с. 28 – 29].

За частотою проведення розрізняють систематичні й епізодичні форми позакласної роботи [1; 3; 4; 7; 9; 10; 12 та ін.]. До систематичних зараховують мовні гуртки, клуби, ведення блогу, веб-сторінки або сайту, членство в Малій академії наук (МАН), які проводяться постійно зі ста-лим складом учнів та ін.

До епізодичних форм відносять олімпіади, тиждень української мови, свята, екскурсії, конкурси, виставки, мовні олімпіади, презентації лінгвістичної літератури, Міжнародний дитячий конкурс з української мови імені Петра Яцика, захист робіт у системі Малої академії наук [2; 3; 4; 6; 7; 10 та ін.].

Одним із першочергових завдань позакласної роботи з української мови в профільних сформуваннях культури мовлення учнів. З огляду на це, важливим буде використання таких видів вправ: лексико-фразеологічних (добір семантичного ряду слів, робота над синонімами, антонімами, порівняннями, фразеологізмами, словами, уживими у переносному значенні); орфоепічних вправ (сприяють засвоєнню норм вимови, наголошування, інтонації); вправ з вироблення навичок монологічного, діалогічного мовлення (складання ліричних епіодів; вправи ситуативного характеру, вправи з використанням дидактичної гри; редагуванням речень, текстів; взаєморецензування; вправи проблемно-пошукового характеру, нові форми диктантів – акцентологічний, асоціативний, авторський, програмований; складання діалогів, різних видів описів тощо) [12, с. 33].

Профільне навчання передбачає практичну спрямованість мовної освіти в старших класах, тому доцільним є використання інтерактивних методів і прийомів навчання в цілісній системі, а також різноманітних комбінаціях. Зауважимо, що в науковій літературі відсутня єдина позиція щодо кваліфікації деяких інтерактивних форм, методів і прийомів навчання. Наприклад, Н. Солодюк вважає, що під час навчання української мови в старших класах ефективним буде використання інтерактивних методів ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань, зокрема імітаційні ігри, ПРЕС, займи позицію, зміні позицію, ток-шоу, дискусія, метод проектів тощо, і колективно-групового навчання, як-от: мікрофон, лінгвістична дуель, мозковий штурм, метод проектів [11, с. 16].

Під час організації і проведення позакласної роботи з української мови застосовують різноманітні засоби навчання: підручники, посібники, текстовий матеріал, відеофрагменти, електронні підручники, відеопрезентації, твори мистецтва, дистанційні курси тощо.

Особливості організації позакласної роботи з української мови у процесі профільного навчання вимагають створення сприятливих умов для навчально-виховної праці. Спланована заздалегідь система методів, прийомів, форм, засобів навчання є орієнтиром для організаційної діяльності учителя, а відтак забезпечує реалізацію основної мети позакласного заняття.

Література:

- Базильчук Л. Поняття, становлення і специфіка позакласної роботи в школі / Л. Базильчук // Психологічно-педагогічні проблеми сільської школи

80 | наук. зб. / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. – Умань : Жовтій, 2009. – Вип. 29. – С. 182 – 188.

2. Діденко Н. М. Методика позакласної роботи з української мови у процесі профільного навчання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02: / Наталія Миколаївна Діденко. – К., 2016. – 299 с.

3. Кучеренко І. А. Теоретичні і методичні засади сучасного уроку української мови в основній школі: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02 / Ірина Анатоліївна Кучеренко. – Харсон, 2015. – 563 с.

4. Кучерук О. А. Основи естетичного виховання в шкільному курсі української мови : Навч. посіб. для студ. вузів / О. А. Кучерук. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – 200 с.

5. Енциклопедія освіти / АПН України ; голов. ред. В. Г. Кремень ; [част. голов. ред. О. Я. Савченко, В. П. Андрушенко ; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва ; члени редкол.: І. Д. Бех, Н. М. Бібік, В. Ю. Биков та ін.]. – К. : Юрінком Интер, 2008. – 1040 с.

6. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2011. – 366 с.

7. Пентилюк М. І. Методика навчання української мови у таблицях і схемах : навч. посіб. / М. І. Пентилюк, Т. Г. Окунєвич. – К. : Ленвіт, 2006. – 134 с.

8. Позакласна робота з рідної мови в школі / Упоряд. К. Ю. Голобородько. – Х. : Вид. група «Основа», Б-ка журн. «Вивчаємо українську мову та літературу»; Вип. 2 (15)), 2005 – 144 с.

9. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк – К. : Ленвіт, 2015. – 320 с.

10. Солодюк Н. В. Лінгводидактичні засади функціонування інтерактивних методів на уроках української мови в старших класах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)» / Наталія Володимирівна Солодюк. – Харсон, 2009. – 21 с.

11. Симоненкова Т. Робота над підвищенням рівня культури мовлення учнів / Т. Симоненкова // Українська мова і література в школі. – 2010. – № 8. – С. 32 – 37.

12. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах / Колектив авторів за редакцією М. І. Пентилюк: М. І. Пентилюк, С. О. Караман, О. В. Караман, О. М. Горошкина, З. П. Бакум, М. М. Барахнян, І. В. Гайдасенко, А. Г. Галетова, Т. В. Коршун, А. В. Нікітіна, Т. Г. Окунєвич, О. М. Решитилова. – К. : Ленвіт, 2009. – 399